

Skötselplan för naturreservatet Örarevet

Planförfattare är Malin Miller och Patrick Isendahl, Länsstyrelsen i Kalmar län.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet Örarevet är att bevara en geologiskt intressant åsbildning med intilliggande moränskärgård och att bevara och utveckla traditionellt hävdade naturbetesmarker.

I syftet ingår följande delsyften:

- Bevara och återskapa naturtyperna artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen, ris- och gräshedar, havsstrandängar av Östersjötyp, rullstensåsöar i Östersjön med littoral och sublittoral vegetation, stora grunda vikar och sund, laguner samt ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten.
- Bevara och förstärka funktioner och strukturer som moränskärgård, mjuk havsbotten, tångsamhällen, exponerade klapperstensstränder, skyddade sandstränder, blommande träd och buskar, betad skog, brynmiljöer, väl avbetad gräsmark och örtrikt fältskikt, så att de förekommer i för naturtyperna gynnsam omfattning.
- Bevara och förstärka populationerna av typiska och rödlistade arter så att gynnsam bevarandestatus uppnås.
- Bevara och synliggöra fornlämningar och för området viktiga landskapselement.
- Skapa förutsättningar för att friluftsliv, forskning och undervisning ska kunna bedrivas i den mån det inte strider mot ovanstående delsyften.

2. Beskrivning av området

Örarevet utgörs av en långsträckt och flack rullstensås med en innanförliggande moränskärgård. Reservatet är 238,9 hektar stort och är beläget utmed kusten cirka 4 km öster om Söderåkra i Torsås kommun. Större delen av fastlandsdelen och öarna utgörs av välhävdade betesmarker av såväl hedartade naturtyper som strandängar. Vattenmiljön utgörs dels av en moränskärgård med grunda vikar och laguner samt dels av ett vattenområde öster om revet.

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Örarevet
Objektnummer	2002702
Skyddsform	Naturresevat
Natura 2000 beteckning	SE0330032
Län	Kalmar
Kommun	Torsås
Fastigheter, servitut, nyttjanderätter	Se bilaga 2
Servitut	Se bilaga 2
Nyttjanderätter	Se bilaga 2
Totalareal (ha)	239,0
Landareal (ha)	56,4 ha
Areal produktiv skogsmark (ha)	5,1
Naturtyper, naturvårdsregistrets indelning:	Areal (ha)
Barrblandskog	2,1
Betesmark	40,6
Hav	182,8
Lövblandad barrskog	0,5
Substratmark	1,3
Tallskog	2,7
Våtmark	4,1
Övrig öppen mark	3,8
Naturtyper, art- och habitatdirektivets indelning:	Areal (ha)
1150 *Laguner	8,9
1160 Stora grunda vikar och sund	67,5
1170 Rev	20,7
1610 Rullstensåsar i Östersjön med littoral och sublittoral vegetation	104,7
- undertyp 1140 Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten	1,2
- undertyp 1630 *Havsstrandängar av Östersjötyp	1,1
- undertyp 4030 Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen	13,9
1630 *Havsstrandängar av Östersjötyp	11,0
5130 Enbuskmarker nedanför trädgränsen	2,9
6270 *Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen	8,4
*=Prioriterade naturtyper enligt EU:s Art- och Habitatdirektiv	
Prioriterade bevarandevärden:	
Naturtyper	Laguner, Stora grunda vikar och sund, Rullstensåsar i Östersjön med littoral och sublittoral vegetation, Havsstrandängar av Östersjötyp, Artrika silikatgräsmarker, Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen.

Strukturer och funktioner	Moränskärgård, mjuk havsbotten, tångsamhällen, exponerade klapperstensstränder, skyddade sandstränder, blottad jord/sand, blommande träd och buskar, brynmiljöer, betad skog, väl avbetad gräsmark, blommande växter och örtrikt fältskikt.
Arter	Knubbsäl ¹ , skalbaggar Chrysolina sanguinolenta och Dermestes lanarius, gropig brunbagge, silversmygare, hämpling, höksångare, kentsk tärna, rosenfink, roskarl, småtärna, skräntärna ¹ , törnskata, backfingerört, dvärglin, knutört, sumpmaskros, strandnål, raggsträffe ¹ . ¹ = Åtgärdsprogram för arten finns eller är under framtagande.
Friluftsliv	Besöksobjekt, bad.

2.2 Områdets bevarandevärden

2.2.1 Kulturhistoriska bevarandevärden och historisk mark- och vattenanvändning

Nordvästra delen av reservatet omfattas av riksintresse för kulturmiljön, K 46 Halltorp-Hagby.

På östra sidan av Örarevet (se skötselplanekartan, bilaga 5.1) finns fyra stycken registrerade fornminnen i form av skansar med rester av bröstvärn och löpgrav. Det är en typ av militär lämning som inte varit bemannad under fredstid. Skansarna anlades under kriget 1676-77 av svenskarna till skydd för kusten mot danskarna och holländare. Även sentida labyrinth har registrerats vid ängs- och betesmarksinventeringen på den södra delen av Örarevet. Labyrintherna är en kustbunden lämningstyp, oftast kopplade till fiske och sjöfart. Intill labyrintherna finns ett område med stolphål, kanske med en koppling till fisket i området.

”Båtstan” i Gunnarstorp är ett fiskeläge med sjöbodar, garnhagar och båtplatser (kåser) vilken visar på att fisket tidigare hade en stor roll. Denna typ av fiskeläge är vanlig längs den steniga östkusten, och just Båtstan är en av de större (B. Eriksson-Nilsson, s. 73; R. Gustafsson & A. Moreau, s. 52f). På den ekonomiska kartan från 1940-talet syns också flera ålbroar belägna på den östra kusten av Örarevet. Ålfisket var mycket viktigt under en lång period, och under medeltid var det lika viktigt ekonomiskt som jordbruket.

Örarevet med intilliggande skärgård ligger inom Söderåkra socken, Torsås kommun, och är ett exempel på den flikighet som Mörekusten kan uppvisa. Naturreservatet Örarevet ligger helt inom byn Gunnarstorps gränser och omnämns för första gången i det historiska materialet år 1338. År 1541 beskrivs de ekonomiska förutsättningarna i byn bland annat utgöras av fiske i saltsjön och ollonskog. Ålfångst och vittjande av mjärddar i ”Gunnestorpa åa” (Torsås ån) var lika viktigt ekonomiskt som jordbruket. Byn storskiftades år 1764, och lagaskiftades år 1848. Området med Örarevet och de innanföriggande öarna storskiftades år 1844.

Örarevet samt den innanförliggande skärgården har, enligt äldre lantmäterihandlingar, nyttjats som betesmarker av byns bönder och alltid varit samfälld. I protokollet från 1764 års storskifte framgår att revet jämte skärgården ansågs äga så ringa värde att de förblev odelta. Här står bl.a. följande: *"De under numro 63... åkerlyckorna har i anseende till theras skrinhet jämte den delen av Långören, som mellan afprikningen wid den å Chartan utmärkte Wålkast och Fulviken är belägen, blifwit såsom oduglig mark ansedd och sålunda utesluten"*. Vidare anför: *"De uti sjön varande Holmar och Skjär hvilka wid begagnande blifwit odelte lämnade äro af den beskaffenhet, att bete för kreaturen är den enda nyttan och afkastning som Delägarne draga av de samma"*. Med Långören i ovanstående beskrivning menas Örarevets norra del. Denna benämndes tidigare Långören medan södra delen kallades Örrevet.

På storskifteskartan betecknas Örarevet som Långalyckan, vilken är något skogbeväxt och utgörs av ängsmark som det tas ut hårdvall på.

Mellersta delen av Örarevet beskrivs vid laga skifte som *"sidd"* d v s sank mark. Det är också inom detta avsnitt man idag finner de bredaste strandängarna.

Landhöjningen har skapat landförbindelse mellan flertalet öar i norra delen av reservatet, det syns tydligt i kartmaterialet under perioden från 1940-tal fram till idag. Av kartorna till de historiska handlingarna framgår att nya holmar och skär bildats sedan kartorna upprättades. Avtagande bete från 40-talet fram till idag har resulterat i igenväxning, främst i norra delen av själva Örarevet, men även på öarna innanför. Dessutom har namn på flera holmar och skär förvanskats eller helt utbytts. Nuvarande Grankläppen hette tidigare Skräddareskär och Tomkläppen tidigare Tornkläppen. Vissa holmar och skär har också fått förbindelse med varandra. Det som idag heter Grankläppen och Tomkläppen var på 1766 års storskifteskarta sex mindre öar.

Örarevet med intilliggande skärgårdsöar har, som det historiska materialet visar, under lång tid tillbaka utgjort betesmarker till Gunnarstorps by. Under främst 1900-talet avtog dock betetrycket i området vilket ledde till en ökad igenväxning med såväl buskar som träd. Under senare år har naturvårdsinriktade röjningar av främst enbuskar utförts på revets centrala delar. Målet har varit att endast bevara ett mindre antal enbuskar så att ett öppet och hävdpräglat landskap återskapas och bibehålls.

Idag betas såväl Örarevet som intilliggande öar av nötdjur under större delen av vegetationsperioden. Flera av öarna utanför revet betas även av får. Många av öarna har, på grund av lägre betesintensitet och avsaknad av röjningsinsatser, vuxit igen men under senare tid har dock omfattande röjningsinsatser gjorts.

Fisket har idag inte samma betydelse som det en gång hade. Anledningen är ett sämre fiske på grund av den dåliga vattenmiljön innanför revet orsakad av bl a en ökad näringstillförsel från land och intilliggande vattendrag.

2.2.2 Biologiska bevarandevärden

Reservatets tidigare omfattning är Natura 2000-område med beteckningen SE0330032 och har i länets naturvårdsprogram bedömts ha naturvärdesklass 1 (högsta naturvärde). Hela reservatet ingår i ett större riksintresseområde för naturvården (Södra Kalmars moränskärgård N50). Vattenmiljön vid Örarevet ingår också i ett större riksintresseområde för yrkesfisket (fångstområde ål) benämnt Kalmarsund Långgrund Rönneskär. Örarevet

ingår också i den Kustvårdsplan som har upprättats av Torsås kommun i samarbete med Kustmiljögruppen.

Revet

Rullstensåsen, som kallas Örarevet, löper i nord-sydlig riktning. Revet är omkring två kilometer långt och i genomsnitt ca 100 meter brett. Revets svallade och sorterade jordarter innebär att vegetationen på framför allt revets östra sida är relativt hedartad.

I nordöstra delen finns ett trädskikt bestående av gles och låg tall med ett sparsamt fält- och bottenkikt av gräs, mossor och lavar. På revets norra centrala del är jordlagren något tjockare och här finns också ett litet skogsområde med huvudsakligen tall.

Längre söder ut övergår vegetationen i öppnare naturbetesmark. Revet har under lång tid betats och vegetationen är, med arter som kattfot, gulmåra, gråfibbla, fårsvingel och vårbrodd, tydligt präglad av detta. Buskskiktet domineras av en, men även slån, nypon, olvon och måbär förekommer.

Östra sidan av revet är starkt exponerat för havets vind och vågor och här övergår betesmarken i sand- och klapperstenstränder. På stranden söder om badplatsen växer bland annat den regionalt skyddsvärda strandkålen. Bitvis och främst på revets södra del finns rikligt med tångbälten.

Revet västra sida vetter mot innerskärgården och är betydligt mer skyddad. Här övergår naturbetesmarken i välbetade havsstrandängar med arter som agnsäv, bunge, klöverärt, krypven, kustarun, salttåg och strandkrypa. På strandängarna förekommer också de rödlistade arterna knutört (VU) och strandnål (NT). På ett par ställen längs revets västra sida finns mer stenbundna uddar med en och fin flora. Mellan uddarna förekommer lugna vikar och laguner.

Revet sydligaste del utgörs av en strandsporre som bildats till följd av landhöjning och vågpåverkan. Vid lågvatten blottas havsbotten och utgör ett viktigt område för rastande och födosökande fåglar. På revets östra sida har utter (VU) tillfälligt observerats.

Öar och skär

Skärgårdsmiljön i reservatet utgörs av ett trettiotal små öar och skär uppbyggda av svallad morän. Öarnas vegetation varierar från mer träd- och buskklädda öar i den norra inre delen av skärgården till mer sparsamt buskbeklädda i de centrala delarna över till helt träd- och buskfria öar i den yttre södra skärgården. På ett par öar i den inre skärgården som t ex Bredaskär finns barrblandskog med ställvis värdefulla strukturer som död ved i form av torrakor och lågor. Fältskiktet på öarna utgörs oftast av torra till friska gräsmarker som mot stranden övergår i havsstrandängar. Idag betas flertalet av de större öarna av nötdjur och/eller får och många av öarna har en fin och typiskt betespräglad flora. På gräsmarkerna märks arter som bockrot, gulmåra, knägräs, skallrearter, ögontröstarter, stagg och backtimjan och på de mer strandnära havsstrandängarna syns arter som gulkämpar, klöverärt, strandkrypa, strandkämpar, havssälting, salttåg, arunarter, bunge och trift. Under tidigare perioder har dock beteshävd på vissa öar varit mycket svag och resulterat i en kraftig igenväxning med buskar och träd som t ex en, slån, nypon, tall, rönn och björk. Under senare tid har dock dessa öar öppnats upp genom röjningar. Röjningarna inriktades på att skapa ett mosaikartat buskskikt med inslag av tätare partier.

Holmarna vid Fårsundskläppen domineras i trädskiktet av ek, varav flera är äldre med ett spärrgrenigt växtsätt, medan en dominerar i buskskiktet. Även tall, björk, slån och enstaka alm förekommer. På den omgivande betade strandängen förekommer den rödlistade sumpmaskrosen (NT).

Skärgården hyser ett rikt och varierat fågelliv med sammanlagt ett 40-tal arter. De låga skären är viktiga häckningsplatser för bl a kanadagås. Andra typiska eller särskilt intressanta arter är vigg, strandkata, roskarl (VU), kentsk tärna (VU) och småtärna (VU). I reservatets mer buskrika områden häckar även de rödlistade arterna hämpling (NT), höksångare (NT) och törnskata (NT). På vår och höst rastar betydande mängder vadare, änder och småfågel i området. Strax söder om reservat finns två fågelskyddsområden, Svarta Höllar och Röskär.

Vattenområdet

Vattenområdet i Örarevets naturreservat omfattar totalt drygt 180 hektar varav knappt 110 hektar är belägna innanför revet. Innanför revet finns grunda vikar och laguner i norr med något djupare och mer exponerade miljöer i det yttre södra kustbandet. Vattenområdet är grunt och skärgårdens djupaste delar mäter endast 2,5 meter.

Vattenkvaliteten innanför revet är generellt dålig med mycket höga halter av de vattenkemiska parametrarna kväve, fosfor och klorfyll a. Bottnarna är här till stor del syrefattiga med en bitvis mycket begränsad artrikedom. Lek av abborre och gädda har minskat starkt under senare tid och bedöms idag vara mer eller mindre obefintlig. Övergödningen av vattenområdet beror dels på påverkan från själva Östersjön och dels på näringsämnestillförseln från två mindre vattendrag som mynnar i den norra delen av skärgården och vid Torsholm, samt via Bruatorpsån som mynnar strax söder om reservatet.

De norra delarna av skärgården karaktäriseras av grunda vikar med en stor utbredning av vassbälten och med en kraftig undervattensvegetation bestående av främst havsnajas, borstnate och gulgrönalger. Näringsbelastningen i vikarna är påtaglig med mycket syrefattiga bottnar och pålagringar av fintrådiga alger på bottenväxterna. Generellt är igenväxningen tydligast i de norra och centrala delarna samt intill kusten mot Gunnarstorp. Här saknas i princip eutrofieringskänsliga arter som t ex kransalger. Trådalger som sudare är vanliga över hela vattenområdet.

Även omkring och mellan många av öarna i de norra och centrala delarna växer vassbälten med inslag av havssäv. Vattenväxtvegetationen varierar beroende på vattengenomströmningen och strax öster om Baggholmarna i de centrala delarna växer arter som t ex hornsärv, axslinga, havsnajas, hårsärv, hårnating, sköldmöja och enstaka exemplar av knoppslinga och kransalgen havsrufse. Runt Stackaskär i de centrala delarna har även Östersjösallat påträffats.

I östra delen av skärgården, mot revet och vidare söder ut, avtar vassbältena och här växer i de grunda områdena, förutom havsnajas, borstnate och axslinga, även kransalger som t ex borsträse, hårsträse, raggsträse och grönsträse. Raggsträse är rödlistad (VU) och endemisk för Östersjön. Den växer främst på mjukbotten eller sand i skyddade vikar och förekommer oftast inte djupare än en meter.

I reservatets södra delar är vattendjupet något större och vattnet klarare. Här saknas kransalgerna men i stället tillkommer andra arter som t ex den bitvis dominerande

grönslicken samt blåstång, tarmtång, axslinga, borstnate och ålnate. I sydöstra delen av skärgården förekommer även mindre och glesa bestånd av bandtångsamhällen på 1,5 till 2,5 meters djup.

Havsområdet öster om Örarevet är även det förhållandevis grunt. Vattendjupet når 3 meter först ett hundratal meter från strandlinjen och överstiger inte 5 meter. Vattenområdet ansluter i norr till naturreservatet Värnanäs, som anses vara den viktigaste lokalen för den rödlistade knubbsälen (EN) i Östersjön.

Skärgården innanför Örarevet har tidigare utgjort mycket viktiga lokaler för fiskreproduktion tack vare god vattenkvalitet, god födotillgång och bra miljöer för fisklarver. Idag har fiskreproduktionen på grund av övergödningen mer eller mindre upphört. 2005 genomfördes sprängningar för att påvisa föryngring av gädda och abborre, men inga yngel påträffades. I Bruatorpsån, som ligger ett par hundra meter söder om reservatet, finns dock en reproducerande havsöringsstam.

2.2.3 Geovetenskapliga bevarandevärden

Örarevet har en intressant geologi. Fastlandsdelen utgörs av en två kilometer lång rullstensås och den innanförliggande skärgården är uppbyggd av lösa moränavlagringar.

Åsen, som är starkt svallad och flack, utgör början av en mindre blå till Nybroåsen. Materialet består av sandsten och urberg. På revets östra sida har åsens grova kärna blottats och en klapperstrand bildats. Den västra sidan av åsen ligger mer skyddad från starka vågor och här planar åsen ut svagt mot moränskärgården. På revets södra och yttersta del har en strandsporre bildats till följd av landhöjning och påverkan av vågor.

Moränskärgården, som utgörs av ett trettiotal mindre öar och skär, har under lång tid utsatts för svallning, varvid stora delar av moränens finmaterial sköljts ur. Moränen består här till största delen av sandsten, vilket är unikt i Sverige.

Rullstensåsen har i länsstyrelsens grusinventering klassats som synnerligen skyddsvärd, klass 1.

2.2.4 Bevarandevärden för friluftslivet

Örarevets naturreservat är ett mycket välbesökt ströv- och utflyktsområde. I norr finns en välfrekventerad badplats i kommunens regi med brygga, lekplats, bänkar, spänger, toaletter och omklädningsrum. Utmed den stig som leder ut på revet finns iordningsställda eldplatser. Kalmarsundsleden passerar i anslutning till badplatsen i norr.

Reservatet kan nås med bil och en iordningsställd parkeringsplats finns i anslutning till badplatsen i norr.

3. Generella råd och riktlinjer

Vid skötselåtgärder ska värdefulla element för faunan och floran sparas så som grova träd, hålträd, boträd, stående döda och döende träd eller lågor. Alla skötselåtgärder inom

naturreservatet, t ex avverkning och uttransport av virke, ska utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på mark, vattenmiljöer och fornlämningar inte uppkommer.

Träd som fallit ned över byggnad, badplats, befintlig väg, stig eller stängsel får upparbetas. Rövning av befintlig väg får ske. Samråd ska ske med Länsstyrelsen innan åtgärd utförs.

Det är bra om fornlämningar röjs fria från träd och buskar, dels för att göra dem synliga men också för att de tar skada av vegetationen. Eftersom fasta fornlämningar skyddas av Kulturminneslagen (2 kap) är det dock förbjudet att ta bort, gräva ut, täcka över eller på andra sätt ändra eller skada en fast fornlämning. Därför måste man också vara extra försiktig när man röjer i och omkring en fornlämning. Om maskiner används vid rövning är det viktigt att tänka på att köra när det är torrt eller fruset och att inte köra på eller i anslutning till fornlämningen. Dra aldrig upp buskar och träd med rötterna i eller intill en fornlämning. Gör stubbarna så låga som möjligt. Ris och annat avfall fraktas utanför fornlämningsområdet för eldning. Vill man elda inom fornlämningsområdet ska det ske på plåtar eller dylikt, för att undvika skador. Är man osäker på hur man ska gå tillväga för att vårda och röja en fornlämning eller fornlämningsområde, kontakta Länsstyrelsen för rådgivning.

4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 4 skötselområden. Avgränsning av skötselområden framgår av bifogad skötselplanekarta, bilaga 5.1.

4.1 Skötselområde 1: Badplatsen (2,4 ha)

Beskrivning:

Området utgörs av en välbesökt badplats med anordningar som toalett, soptunnor, bord, bänkar, omklädningsrum, spärrer, rutschbana och brygga. Skötselområdet omgärdas till större delen av ett trästaket. Vegetationen består av hedartad gles tallskog som successivt övergår i öppen sandstrand. Den rödlistade backfingerörten (NT) förekommer inom skötselområdet på nött gräshed, medan den sällsynta och regionalt skyddsvärda strandkålen förekommer mera strandnära.

Skötselområdet angränsar i öster till skötselområde 4 (vattenområdet utanför revet), och anordningar som badbryggan berör även det skötselområdet.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utgöras av en väl underhållen badplats med väl fungerande anläggningar.
- Backfingerört och strandkål ska kunna finnas kvar i livskraftiga populationer.

Skötselåtgärder:

Torsås kommun svarar för iordningsställande och underhåll av badplatsen med anläggningar.

Vid åtgärder i skötselområdet ska hänsyn tas till den rödlistade backfingerörten (NT) och den regionalt skyddsvärda strandkålen.

4.2 Skötselområde 2: Revet (16,7 ha)

Beskrivning:

Norra delen av skötselområdet utgörs av gles, ofta luckig, hedartad tallskog med betespräglade gläntor. Söderut avtar trädskiktet och området får en mer öppen och tydligare betespräglad karaktär med spridda enbuskar och fin torrängsflora. Västra sidan av revet karaktäriseras av havsstrandängar och östra sidan av klapperstensstränder. På strandängarna i områdets nordvästra del växer de rödlistade kärlväxterna knutört (VU) och strandnål (NT). Längre söderut, på torrare mark, förekommer den rödlistade backfingerörten (NT). På östra sidan av revet finns fyra stycken fornlämningar i form av skansar och på revets södra del finns två sjöbodar. Se 2.3.2 för mer detaljerad beskrivning av naturvärdena.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utgöras av välhävdat naturbetesmark. Naturtypen Rullstensåsar i Östersjön med littoral och sublittoral vegetation ska uppta minst 16,7 ha. Härvid ska undertyperna till denna naturtyp, Havsstrandängar av Östersjötyp och Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen uppta minst 1,1 ha respektive minst 13,9 ha.
- Arter knutna till skötselområdets värdefulla biotoper ska ha gynnsam bevarandestatus. Exempel på sådana arter är hävdgynnade växter som de rödlistade arterna backfingerört, dvärglin, knutört och strandnål samt backtimjan, kustarun, smultronklöver, spåstisel och strandkämpar. Andra exempel är de rödlistade fåglarna hämpling, höksångare och törnskata.
- Fornlämningar och landskapselement, som exempelvis skansarna, ska bevaras på sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Naturvårdsinriktad betesdrift. Detaljer i betets utformning läggs fast i beslut om miljöstöd. Gödsling och tillskottsutfodring får inte ske inom skötselområdet.

För att få ett mer naturligt fördelat buskskikt, ska det övervägas att ställvis röja bort en mindre andel äldre en, huvudsakligen strandnära. Åtgärden ska endast göras efter stämpling av länsstyrelsen och med beaktande av områdets skönhetsvärden.

Vid behov återkommande underhållsröjningar. För att återskapa ett mer mosaikartat buskskikt ska enföryngring i lämplig mängd tillåtas etablera sig medan vissa yngre slån- och nyponbuskar får växa upp.

Vresros förekommer inom skötselområdet. I det fall att arten börjar breda ut sig, ska den bekämpas genom förslagsvis övertäckning.

Det tallbevuxna partiet i norr ska ha en mosaikartad karaktär med öppna betespräglade gläntor. På sikt viss ytterligare gallring av tall väster om traktorvägen, samt viss ytterligare friställning av ek med förutsättning att utvecklas mot vidkroniga hagmarksträd. Senvuxen och knotig tall liksom stående eller liggande döda träd sparas vid åtgärder. Bryn mot öppnare delar bibehålls.

Fornlämningar och landskapselement som skansarna ska hållas fria från sly och buskar.

4.3 Skötselområde 3: Skärgården (143,8 ha)

Beskrivning:

De mindre holmarna innanför revet har betydelse som häckningsplatser för andfåglar, vadare och måsfåglar. Flertalet av öarna betas och har en mycket fin flora. På ett par av öarna i den inre norra delen av skärgården har beskogningen gått långt och på Bredaskär har skogen blivit relativt gammal och fått värdefulla strukturer som grova träd och död ved. Generellt är öarna i södra delen mer öppna.

I dagsläget påverkas vattenområdet innanför Örarevet förutom av själva Östersjön även av tillrinningsområden väster om reservatet, bl a Bruatorpsån. Vattenmiljön har under de senaste decennierna kraftigt påverkats av ökad näringstillförsel, varför stora delar av moränskärgårdens vattenmiljöer är igenvuxna med vass och undervattensvegetation som havsnajas, borstnate och gulgrönalger.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utgöras av en grund moränskärgård med inslag av välhåvdade naturbetesmarker. Naturtypen Rullstensåsar i Östersjön med littoral och sublittoral vegetation ska uppta 31,0 ha, medan undertypen Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten ska uppta 1,2 ha. Naturtypen Laguner ska uppta 8,9 ha, Havsstrandängar av Östersjötyp minst 11,0 ha, Enbuskmarker nedanför trädgränsen 2,9 ha och Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen minst 8,4 ha.
- Arter knutna till skötselområdets värdefulla biotoper ska ha gynnsam bevarandestatus. Exempel på sådana arter bland kärlväxterna är hävdgynnade arter som den rödlistade sumpmaskrosen samt dvärgarun, gulkämpar, jungfrulin, knägräs, kustarun, salttåg, smultronklöver, strandkrypa och trift. Exempel på sådana arter bland algerna är den rödlistade raggsträfsen samt bandtång, grönsträfs och hårsträfs. Exempel på sådana arter bland häckande fågel är vigg och strandskata samt de rödlistade arterna hämpling, höksångare, kentsk tärna, rosenfink, roskarl, småtärna och törnskata. Typiska fiskarter som abborre, gädda och mört ska kunna använda området som rekryteringsbas.

- På sikt ska kväve- och fosforhalterna liksom andelen syrefattiga bottnar minska inom vattenområdet.
- Fornlämningar och landskapselement ska bevaras på sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

Skötselåtgärder:

Fastmarksområden (36,1 ha)

Naturvårdsinriktad betesdrift. Detaljer i betets utformning läggs fast i beslut om miljöstöd. Gödsling och tillskottsfodring får inte ske inom skötselområdet.

Öarna i södra delen av skärgården öppnades upp 2008, varvid mindre holmar och strandzoner röjdes rena. På de större öarna eftersträvades ett mosaikartat buskskikt med öppna stråk omväxlande med tätare partier, bland annat med tanke på den rödlistade höksångaren. Höksångaren förekommer främst i täta buskmarker och bygger sina bon i taggiga buskar. Även de i området förekommande rödlistade arterna hämpling, rosenfink och törnskata är knutna till buskrika naturbetesmarker.

Vid behov återkommande underhållsröjning av öppna ytor.

Eventuella ytterligare restaureringsröjningar ska göras i avvägning mot de tätare partiernas betydelse för rödlistade fåglar samt mot betesdjurens förmåga att hålla efter sly och ohävdarter. Restaureringsröjningar ska utföras av eller i samråd med länssstyrelsen.

Försiktig friställning av äldre, spärrgreniga ekar på de betade holmarna vid Fårundskläppen, huvudsakligen genom avverkning av tall och yngre ek samt bortröjning av en. Äldre knotig tall samt alm sparas.

Bredaskär och Grankläppen, liksom några mindre holmar, i den norra delen av skärgården har ett väl utvecklat trädskikt och utvecklas lämpligen vidare mot naturskog. Skötselplanen utgör dock inte hinder mot att extensiv betesdrift sker även på dessa öar.

Vattenområdet med vassbevuxna områden (107,7 ha)

Betesdrift inom skärgården kan innebära viss negativ påverkan på vattenmiljön genom gödsling och uppgrumling beroende på tramp. Länssstyrelsen har dock i denna skötselplan, genom att ange naturvårdsinriktad betesdrift som skötselmetod, prioriterat öarnas hävdgynnade naturvärden.

Övergödningen av vattenområdet innanför revet beror dels på påverkan från själva Östersjön och dels på näringsämnestillförseln från två mindre vattendrag som mynnar i den norra delen av skärgården och vid Torsholm, samt från Bruatorpsån som mynnar strax söder om reservatet. För att minska läckaget av näringsämnen behövs därför åtgärder utanför reservatet, som exempelvis anläggande av våtmarker och andra näringsämnesreducerande åtgärder, översyn av enskilda avlopp och rådgivning till lantbrukare. Denna typ av åtgärder ryms dock inte inom ramen för skötselplanen, som endast behandlar åtgärder inom själva reservatsområdet.

Vasslätter ska övervägas i starkt bladvassdominerade delar, som i den norra inre delen av skötselområdet. En mosaik med vassruggar omväxlande med slagna partier ska eftersträvas. Då det är viktigt att slåttern kombineras med efterbete med högt betestryck, är det lämpligt att genom fällindelning styra betesdjuren till de slagna områdena.

Muddringar som ökar vattenutbytet mellan Örarevet inre delar och Kalmarsund kan, åtminstone temporärt, vara positivt för vattenmiljön innanför revet men näringsämnenas förs då istället ut i Östersjön. Muddringar inom reservatsområdet måste alltså ställas mot områdets funktion som näringsämnesfälla och att muddring kan medföra en ytterligare belastning på Östersjön. Landhöjningen är en naturlig process som också har viss betydelse i sammanhanget. Länssstyrelsen kommer inte att initiera några muddringar innan näringsämnesläckaget från angränsande markområden minskat avsevärt. Om så sker, ska länssstyrelsen utreda vidare skötsel för att förbättra vattenmiljön inom reservatet.

Skötselplanen i sig utgör dock inte hinder mot att mindre muddring med syftet att öka framkomligheten med båt från bryggan vid Båstastan utförs efter inhämtat tillstånd. Gunnarstorps miljöförening har vid flera tillfällen initierat och genomfört åtgärder i vattenmiljön inom reservatet, som rensning av kanalen vid Båstastan, vassröjning och utplacering av syresättningspump.

4.4 Skötselområde 4: Vattenområdet utanför revet (74,9 ha)

Beskrivning:

Havsområdet öster om Örarevet är förhållandevis grunt och når ett djup av tre meter först ett hundratal meter från stranden. Vattenområdet ansluter i norr till naturreservatet Värnanäs, som anses vara den Östersjöns viktigaste lokal för den rödlistade knubbsälen (EN) i Östersjön.

Skötselområdet ansluter i norr till badplatsen (skötselområde 1) och anordningar som badbryggan och dess fundament berör även detta skötselområde.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utgöras av ett havsområde, varvid naturtypen Rullstensåsöar i Östersjön med littoral och sublittoral vegetation ska uppta 54,1 ha medan naturtypen Rev ska uppta 20,7 ha.
- Arter knutna till skötselområdets värdefulla biotoper ska ha gynnsam bevarandestatus. Exempel på sådana arter är fisktärna, silvertärna och knubbsäl.

Skötselåtgärder:

Inga exploateringsföretag eller andra ingrepp får vidtas som kan förändra områdets karaktär eller skada naturmiljön.

Torsås kommun svarar för iordningsställande och underhåll av badbryggan.

5. Friluftsliv

Beskrivning:

Örarevet är ett mycket välbesökt ströv- och utflyktsområde. Badplatsen i norr är välfrekventerad under sommaren. Reservatet kan nås med privat fordon och en iordningsställd parkeringsplats finns strax väster om badplatsen. Vid parkeringen och strax söder om badplatsen finns informationstavlor om reservatet. Vid badplatsen, som även behandlas under skötselområde 1 och i viss mån under skötselområde 4, finns anordningar som brygga, omklädningsrum, toaletter, soptunnor, bänkar, spänger, vattenrutschbana och lekplats. Vid badplatsen, men utanför reservatet, finns även en eldplats. Från parkeringen passerar en vandringsled badplatsen och leder vidare söderut på revet. Ytterligare en mindre stig leder från parkeringsplatsen till revets västra sida. Stängselgenomgångar finns i form av vändkors där stigarna passerar stängsel. På revet finns fyra iordningsställda eldningsplatser med soptunnor samt vedförråd.

Bevarandemål:

- Minst tre väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av reservatet ska finnas.
- Tydliga hänvisningsskyltar från gamla E22:an fram till reservatet ska finnas.
- En väl underhållen parkeringsplats ska finnas.
- Fyra väl underhållna eldstäder och fem soptunnor ska finnas.
- Minst 1,5 kilometer väl underhållen vandringsled ska finnas.
- Information om reservatet ska finnas på länsstyrelsens hemsida.
- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade.
- En väl underhållen badplats med väl fungerande anläggningar ska finnas.

Skötselåtgärder:

Tre nya informationsskyltar ska framställas och placeras enligt skötselplanekartan, bilaga 5.1. Hänvisningsskyltarna till reservatet från gamla E22:an fram till reservatparkeringen ska kompletteras eller bytas ut om så krävs.

Översyn av reservatets gränsmarkeringar ska göras.

Soptömning ombesörjes av Torsås kommun.

Badplatsen sköts av kommunen och behandlas under skötselområde 1 (och i någon mån under skötselområde 4).

6. Bränder och brandbekämpning

Bränder är negativt för de befintliga värdena i naturreservatet, varför de ska släckas enligt gällande lagar. Släckningsarbete ska ske med försiktighet i samråd med reservatsförvaltningen så att naturvärdena inte skadas.

Framtida skötselåtgärder utreds för varje enskilt område som påverkats av eventuell brand.

7. Jakt

Rätten till jakt inskränks inte av reservatsbildningen. Jaktutövandet får inte ske i strid med reservatsbestämmelser eller skötselplan. Jakt ska utövas på sådant sätt att onödiga konflikter med områdets besökare och friluftsliv undviks. I det fall att minkpopulationen är så stor att tärnor och andra fåglars häckningsframgång äventyras, ska åtgärder vidtas för att minska populationen av mink.

8. Dokumentation och uppföljning

8.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ska dokumentera var, hur och när åtgärder utförts, vem som utfört åtgärder samt kostnad och finansiering för utförda åtgärder.

Åtgärder, som till exempel bete och vasslätter, som inte utförs av förvaltaren ska dokumenteras genom att utföraren på begäran redovisar utförda åtgärder.

Förvaltaren ska följa upp utförda skötselåtgärder vid behov. Förvaltaren ska dokumentera var, hur och när uppföljning utförts, vem som utfört uppföljning samt kostnad och finansiering för utförd uppföljning.

8.2 Uppföljning av bevarandemål

Förvaltaren ansvarar för uppföljning av naturreservatets bevarandemål. Förvaltaren ska dokumentera var, hur och när uppföljning utförts och vem som utfört uppföljning samt kostnad och finansiering för utförd uppföljning.

9. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet*
Betesdrift	Skötselområden 2 och 3	Brukare	1
Underhållsröjning	Skötselområden 2 och 3	Brukare	2
Vasslätter	Skötselområde 3	Uppdragstagare	2
Skötsel av badplats med anordningar	Skötselområde 1 (och 4)	Torsås kommun	1
Gränsmarkering	Utmed landgränser	Förvaltaren	1
Informationstavlor	Se bilaga 5.1	Förvaltaren	1
Hänvisningsskyltar	Mellan gamla E22:an och parkeringsplatsen	Förvaltaren	1
Uppföljning av skötselåtgärder	Alla skötselområden	Förvaltaren	1
Uppföljning av bevarandemål	Alla skötselområden	Förvaltaren	1

*) Prioritet 1 till 3, varav 1 är högst

10. Artlista

Förteckning över rödlistade arter, indikatorarter samt andra intressanta arter inom Örarevets naturreservat.

Rödlistekategorierna följer den nationella rödlistan som fastställdes av Naturvårdsverket 2005: EX = utdöd (extinct), RE = försvunnen (regionally extinct), CR = akut hotad (critically endangered), EN = starkt hotad (endangered), VU = sårbar (vulnerable), NT = missgynnad (near threatened), DD = kunskapsbrist (data deficient).

I kolumnen Indikatorart anger H kärlväxter som, enligt Ekstam, Forshed (1992), minskat i mängd eller dött ut senast 15 år efter upphörd hävd.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Rödliste-kategori	Indikatorart
Kärlväxter			
Agrostis stolonifera	krypven		H
Aira praecox	vårtåtel		H
Anagallis minima	knutört	VU	H
Antennaria dioica	kattfot		H
Anthoxanthum odoratum	vårbrodd		H

Armeria maritima ssp. maritima	trift		H
Blysmus rufus	rödsäv		H
Briza media	darrgräs		H
Bupleurum tenuissimum	strandnål	NT	H
Campanula rotundifolia	liten blåklocka		H
Carex muricata	snårstarr		H
Carex viridula	ärtstarr		H
Carex panicea	hirsstarr		H
Carex pilulifera	pillerstarr		H
Carlina vulgaris	spåtistel		H
Centaurium littorale	kustarun		H
Centaurium pulchellum	dvärgarun		H
Cerastium semidecandrum	vårarv		H
Crambe maritima	strandkål ³		
Danthonia decumbens	knägräs		H
Dianthus deltoides	backnejlika		H
Eleocharis uniglumis	agnsäv		H
Erophila verna	nagelört		H
Euphrasia stricta	vanlig ögontröst		H
Glaux maritima	strandkrypa		H
Hieracium pilosella	gråfibbla		H
Juncus articulatus	ryltåg		H
Juncus gerardii	salttåg		H
Leontodon autumnale	höstfibbla		H
Linum catharticum	vildlin		H
Lotus corniculatus	käringtand		H
Luzula campestris	knippfryle		H
Najas marina	havsnajas		
Nardus stricta	stagg		H
Pimpinella saxifraga	bockrot		H
Plantago coronopus	strandkämpar		H
Plantago maritima	gulkämpar		H
Polygala vulgaris	jungfrulin		H
Potamogeton perfoliatus	ålnate		
Potentilla anserina	gåsört		H
Potentilla argentea	femfingerört		H
Potentilla sternerii	backfingerört	NT	
Potentilla tabernaemontani	småfingerört		H
Primula veris	gullviva		H
Radiola linoides	dvärglin	VU	
Rhinanthus minor	ängsskallra		H
Samolus valerandi	bunge		H
Taraxacum grupp Erythrosperma	sandmaskrosor		H
Taraxacum intercedens	sumpmaskros	NT	H
Teesdalia nudicaulis	sandkrassing		H
Tetragonolobus maritima	klöverärt		H
Thymus serpyllum	backtimjan		H
Trifolium fragiferum	smultronklöver		H

Triglochin maritima	havssälting		H
Triglochin palustris	kärresälting		H
Veronica officinalis	ärenpris		H
Viola canina	ängsviol		H
Zostera marina	bandtång		
Alger			
Chara aspera	borsträfs		
Chara baltica	grönsträfs		
Chara canescens	hårsträfs		
Chara horrida	raggsträfs ¹	VU	
Fucus vesiculosus	blåstång		
Monostroma baltica	östersjösallat		
Tolypella nidifica	havsrufse		
Insekter			
Agonum marginatum	gulkantad kärlöpare		
Chrysolina sanguinolenta	En bladbagge.	NT	
Dermestes lanarius	En änger.	NT	
Hesperia comma	silversmygare	NT	
Vespa crabro	bålgeting		
Zilora ferruginea	gropig brunbagge	NT	
Fåglar			
Arenaria interpres	roskarl	VU	
Carduelis cannabina	hämling	NT	
Carpodacus erythrinus	rosenfink	NT	
Haematopus ostralegus	strandkata		
Lanius collurio	törnskata ²	NT	
Sterna albifrons	småtärna ²	VU	
Sterna caspia	skräntärna ^{1,2}	VU	
Sterna hirundo	fisktärna ²		
Sterna paradisaea	silvertärna ²		
Sterna sandvicensis	kentsk tärna ²	VU	
Sylvia nisoria	höksångare ²	NT	
Däggdjur			
Lutra lutra	utter ¹	VU	
Phoca vitulina	knubbsäl ¹	EN	

¹) Åtgärdsprogram för arten finns eller är under framtagande. ²) Art upptagen i EU:s fågeldirektiv. ³) Regionalt skyddsvärd art.

11. Referenslista

ArtDatabanken. Faktablad för rödlistade arter. www.artdata.slu.se

ArtDatabanken, 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005.

Artportalen.se

Dahlgren, Stefan. Grunda kustnära områden i Torsås kommun.

Ekstam, Forshed. 1992. Om hävden upphör. Naturvårdsverket.

Länssstyrelsen i Kalmar län. 1973. Angående bildande av naturreservat av ett område – Örarevet – å samfälld mark till Gunnarstorps by i Söderåkra socken, Torsås kommun.

Länssstyrelsen i Kalmar län. 1985. Översiktlig grusinventering, Torsås kommun.

Länssstyrelsen i Kalmar län. 1987. Skötselplan för naturreservatet Örarevet.

Länssstyrelsen i Kalmar län. 1987. Ändring av länssstyrelsens beslut avseende föreskrift om vad allmänheten har att iaktta inom vissa naturreservat, Kalmar län.

Länssstyrelsen i Kalmar län. 1989. Naturvårdens riksintressen, Kalmar läns fastland.

Länssstyrelsen i Kalmar län. 1989. Ängs- och hagmarksinventering, Torsås kommun.

Länssstyrelsen i Kalmar län. 1995. Odlingslandskapet, bevarandeprogram för Torsås kommun.

Länssstyrelsen i Kalmar län. 1997. Natur i Östra Småland.

Länssstyrelsen i Kalmar län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Örarevet.

Naturvårdsverket. 1984. Våtmarksinventering inom fastmarksdelen av Kalmar län.

Naturvårdsverket. 1994. Myrskyddsplan för Sverige.

Naturvårdsverket. 1997. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister.

Smålands flora. Utdrag ur databas över rödlistade kärlväxter och kryptogamer.

Tolstoy, A& Österlund, K. 2003. Alger vid Sveriges östersjökust – en fotoflora. ArtData-banken.

Torsås kommun, 2005. Kustvårdsplan för Torsås kommun.

Bilagor

5.1 Skötselplanekarta